

Hyvinvointisuunnitelman liitteeseen kaksi on poimittu hyödynnettäväksi muutamia mielenkiintoisia ja hyödyllisiä lähteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn tueksi. Tämän listauksen tarkoitus on antaa silmäys erilaisiin julkaisuihin, eikä se siten ole kaikenkattava. Näiden lähteiden kautta pääsee kuitenkin halutessaan syventämään tietouttaan ja ohjautumaan tiedon jatkopoluille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yleisesti:

- Aalto-Setälä, Terhi; Hietanen-Peltola, Marke; Kalmari, Hanne; Linnaranta, Outi [Lasten ja nuorten mielenterveysoireilu yleistyy : mitä päättäjä voi tehdä palvelujen parantamiseksi?](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Päätösten tueksi|2025_010
- [Aikuisväestön hyvinvointi ja terveys – Terve Suomi 2024 : Luottamus terveys- ja sosiaalipalveluihin heikentynyt – asiakastytyväisyys säilynyt korkealla tasolla](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Tilastoraportti|31/2025
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 - [Toimeenpanosuunnitelma](#). Valtioneuvoston julkaisuja 2021:2
- Kansallisen lapsistrategian parlamentaarinen komitea [Kansallinen lapsistrategia : Komiteamietintö](#) Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8
- [Kansallinen terveysindeksi 2021–2023 : Sairastavuus ja työkyvyttömyys edelleen yleisintä Itä ja Pohjois-Suomessa](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Tilastoraportti|26/2025
- Kestilä, Laura & Karvonen, Sakari [Ratkaisuja kestävä yhteiskunnan rakentamiseen : Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2025](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Raportti|2025_001
- Rotko, Tuulia; Mesiäislehto, Merita; Sahrio, Anne [Toimenpide-ehdotukset terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi](#) Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita|2024:19
- Sosiaali- ja terveysministeriön [Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030](#)
- Tamminen, Nina; Kasila, Kirsti; Tähkävuori, Jenni; Wallin, Outi; Kilkku, Nina [Asukkaiden mielen hyvinvoinnin vahvistaminen kunnissa ja hyvinvointialueilla](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Päätösten tueksi|2025_009
- Tarvainen, Kimmo; Kovanen, Niina; Forsman-Grönholm, Lisbeth; Hakala, Liisa; Kantolahti, Tarja [Työkykyinen Suomi 2023–2027 : Työkäisen väestön työ- ja toimintakyvyn edistäminen](#)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL:n vastuullisuus ja kestävyys -raportti 2024](#)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [Planetaarinen terveys ja hyvinvointi](#)

Mielenterveys, päihde- ja riippuvuudet:

- Kotovirta, Elina; Markkula, Jaana; Pajula, Mari; Paavola, Meri; Honkanen, Reetta; Tuominen, Ismo [Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030](#) Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja|2021:17
- Vormo, Helena; Rotko, Tuulia; Larivaara, Meri; Kosloff, Anu [Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030](#) Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja|2020:6
- Warpenius, Katariina; Markkula, Jaana; Declunder, Anne; Grundström, Jenna [Ehkäisevä päihdetyö kunnissa ja hyvinvointialueilla 2023 : Rakenteiden, toimien ja sisältöjen arviointi & nostoja laatusuosituustyöhön](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Työpaperi|2025_012

Ravitsemus ja liikunta:

- Liikkumisen suositukset eri ikäryhmissä ja elämän tilanteissa [Liikkumisen suositukset - UKK-instituutti](#)
- Liikunnallinen elämäntapa ja kansalliset liikuntasuositukset [Liikunnallinen elämäntapa - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)
- Pohjoismaiset ravitsemussuositukset [Nordic Nutrition Recommendations 2023 Integrating Environmental Aspects](#)
- Ravitsemus- ja ruokasuositukset [Ravitsemus- ja ruokasuositukset - Ruokavirasto](#)
- [Ruoka-askel-toimintamalli : terveyttä ja ekologista kestävyyttä edistävä ruokailu varhaiskasvatuksessa](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Ohjaus|2025_008

Lapset ja nuoret:

- Haikkola, Lotta & Myllyntaus, Oona: [Haavoittuvassa asemassa? – Aineksia lasten ja nuorten turvallisuusvajeiden arviointiin ja tiedontuotannon vahvistamiseen. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 179, 2023](#)
- Kataja, Kati [Tracing the Social Frames of Youth Suicide. A Theoretical Meta-analysis. YOUNG \(online\),1-19. DOI:10.1177/11033088251356065 \(2025\)](#)
- Kraav, Siiri-Liisi [Effects of loneliness and social isolation on mortality and morbidity in middle-aged men. University of Eastern Finland 2022](#)
- Kyösti, Anni & Laasanen, Mia [Lasten ja nuorten yksinäisyys ja ostrakismi kuntapalveluiden yhdyspinoilla – osallisuudesta apua kompleksiseen haasteeseen](#) Hallinnon tutkimus, Vol 44 Nro 2 (2025)
- [Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2025 : Aiempaa useampi kokee terveytensä hyväksi ja moni voi keskustella usein asioistaan vanhempiensa kanssa](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tilastoraportti|44/2025
- Mäki, Päivi; Häkkänen, Paula; Kinnunen, Marja; Koivumäki, Terhi; Kuusipalo, Heli; Männistö, Satu [Kuntapäätäjänä rakennat terveyttä edistävää arkea lapsille, nuorille ja lapsiperheille](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Päätösten tueksi | 2022_005
- Nieminen, Liisa [Koronapandemian vaikutukset haavoittuvassa asemassa olevien lasten läheissuhteiden ylläpitämiseen ja perhe-elämän suojaan \(valtioneuvosto.fi\)](#) Valtioneuvoston kanslian julkaisuja | 2022:20
- Stenvall, Elina [Osallisuutta ja osallistumista – Osa 1: Osallisuuden lähtökohdat kansallisessa lapsistrategiassa](#) Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita | 2020:27
- Stenvall, Elina [Lasten ja nuorten osallisuus kansallisessa lapsistrategiassa: Osa 2: Osallisuuden toteutuminen lapsistrategian valmistelussa](#) Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita|2020:39
- Stenvall, Elina [Lasten ja nuorten osallisuus kansallisessa lapsistrategiassa : Osa 3: Lasten ja nuorten näkökulmia osallisuudesta](#) Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja|2021:19

Kulttuuri ja hyvinvointi:

- Houni, Pia; Turpeinen, Isto; Vuolasto Johanna Taidetta! [Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja](#). Taiteen edistämiskeskus, Taike. Helsinki 2020.

- Kaattari Minna & Suksi Ismo [Kulttuuri ja taide hyvinvoinnin edistäjinä sosiaali- ja terveydenhuollossa, työelämässä ja koulutuksessa. Terveyttä ja hyvinvointia edistävän taide- ja kulttuuritoiminnan yhteistyöryhmän raportti ja jatkotoimenpide-ehdotukset](#). Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:34.
- Saukko, Niina; Vuolasto, Johanna; Kaunisharju, Kirsi; Saaristo, Vesa; Wiss, Kirsi [Kulttuurihyvinvointitoiminta kunnissa](#) Tutkimuksesta tiiviisti|2025_039

Asuinympäristö, osallisuus ja turvallisuus:

- Aivelo, Tuomas & Lehtimäki, Jenni [Luonnon monimuotoisuus edistää kansanterveyttä](#) Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2021;137(20):2135-41
- Grotenfelt-Enegren, Mikaela; Holmström, Charlotta; Laisi, Jaana [Planetaarinen terveys toimii siltana ihmisen terveyden ja kestävyys edistämisen välillä](#) Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2023;139(10):835-42
- Heinola, Anne & Tiitu, Maija [Opas luonnon virkistyskäytön huomioimisesta alueiden käytön suunnittelussa](#)
- Hentilä, Helka-Liisa; Juuti, Eevi; Kajava, Iida-Maria [Liikunnan olosuhteet liikunnallisen elämäntavan mahdollistajina : ideoita, esimerkkejä ja näkökulmia](#) Oulun yliopisto, Kokoelma 2025
- Korpilahti, Ulla; Koivula, Riitta; Doubi, Persephone; Jakoaho, Veera; Lillsunde, Pirjo [Turvallisesti kaiken ikää: Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2020:3
- Kyttä, Marketta; Broberg, Anna; Haybatollahi, Sayeed; Schmidt-Thomé, Kaisa [Urban happiness: context-sensitive study of the social sustainability of urban settings](#) Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science 2016
- Laisi, Jaana; Helenius, Leena; Grotenfelt-Enegren, Mikaela [Planetaarisen terveyden edistäminen edellyttää tieteidenvälisyyttä](#) Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2023;139(10):831-2
- Laitinen, Kristiina; Haanpää, Sanna; Francke, Laura; Lahtinen Matti [Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#). Opetushallituksen oppaat ja käsikirjat 2020:3a.
- [Osallisuuden edistäjän opas](#) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos Ohjauk|2023_010
- Turvallisuussuunnittelu [Turvallisuutta kaikkialla - paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset](#). Sisäministeriön julkaisu. 2/2019.
- Ramezani, Samira; Hasanzadeh, Kamyar; Rinne, Tiina; Kajosaari, Anna; Kyttä, Marketta [Residential relocation and travel behavior change: Investigating the effects of changes in the built environment, activity space dispersion, car and bike ownership, and travel attitudes](#) Transportation Research Part A: Policy and Practice 2021